

KARAY AD VE SOYADLARI

*Erdoğan Altınkaynak**

Etnolojik araştırmalarda kişi adları ve soyadları önemli yer tutar. Özellikle din ve devlete tam olarak sahip olmayan halkların etnik araştırmalarında bu önem daha da belirginleşir. Örneğın Rus isimlerinde Rusların kültür tarihini belirlememiz mümkündür. Ortodoks Rus takviminde eski İncil’de geçen adlara rastlamak mümkündür (Moisey, İsaak, İakov, Simeon, Yeva, Esfir vs.). Hıristiyanlık öncesi dönemde Yunan adları (Faina, Viktor, Ariadna, Nikolay vs) ve Slav putperestlik adları (İgor, Oleg, Svatoslav, Olga vs) gibi.

Soyadları daha geç zamanlarda kullanılmıştır. Dilin etimolojisinde önemli rol oynamaktadırlar. Soy adlar önce, genellikle lakap olarak veya mesleklerine, yeteneklerine, başarılarına göre takılmış, daha sonraları da bu takılan adlar soyadı olarak kullanılmaya başlanmıştır.

Karayların adları ve soyadları Karayların etnik menşeyini açıklamaktadır. Menşe olarak Karay adlarını Türk, Arap, Fars, Hıristiyan, (Ahdiatik’ten alınma olarak) adlarına ayırmak mümkündür. Karay taş mezarlarının üzerinde yazılan isimler, Karay folklorunda geçen isimler ve şimdi kullanılan isimler, onların isimlerinin değışebildiğini göstermektedir.

Türk, Arap ve Fars erkek adları Kırım Karayların arasında Orta Çağ döneminde sık kullanılmıştır. Günümüzde ise daha çok Hıristiyanlıktan ve İncil’den alınmış isimler kullanılmaktadır. Hıristiyan adları erkek isimlerinde daha çok kullanılmaktadır. Karaylara özel olarak Hıristiyan adları taşımaya 1906’da izin verilmiştir. Kadınlarda ise çok eski zamanlardan, XX. Yüzyıl ortalarına kadar Türk isimleri kullanılmaktaydı. Günümüzde, kadın isimlerinde de Ahdiatik ve Slav isimleri seçilmektedir.

* Yrd. Doç. Dr. Erdoğan Altınkaynak, Giresun Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Böl. Türk Halk Bilimi Öğretim Üyesi; TİKA, Kırım, KGPIU, Türkoloji Araştırmaları Merkezi Proje Görevlisi.

Karay ad ve soyadları üzerinde yapılan çalışmalar Lebedeva¹, Paklanov², Dubinskiy,³ Krugleviç,⁴ Firkoviç⁵ Hafuz,⁶ Ansiklopedik Karay Türkçesi-Rusça-Polonca-Sözlük⁷ olarak sıralanabilir. Bunlardan başka, Abayev, Abramaon, Aristov, Vaysenberg, Vostrov, Gordlevski, Gubagla, Darbeyeve, Canuakov, Dron, Kusimova, Nikolov, Patapov, Rudnih, Sadikov, Suslova, Şayhulov, Şatınova'nın da çalışmaları mevcuttur.

Lebedeva'nın çalışması en yeni olanıdır. Kendi ifadesine göre kitabına aldığı ad ve soy adlar Kırım Devlet arşivinde bulunan Tavriya ve Odessa Karay dini idaresi kayıtlarının 1860-1884 ve 1896-1917 yıllarına ait kısmından çıkarılmıştır. Ancak bu isimler ve soy adlar Karay isim ve soyadlarının tamamı olmadığı gibi, Karay dini idaresinin çocuk adı olarak kullanılmak üzere tavsiye ettiği adlardan olduğu da belirtmektedir. Yine bu çalışmasının arkasında Karayların en çok kullandığı soyadları listelenerek verilmiştir. Ancak Lebedeva'nın bu kitabı bazı Kırım Karayları tarafından makbul tutulmamakta, eleştirilmektedir.

Dubinskiy sadece isimleri vermemiş aynı zamanda bu isimlerin açıklaması ile tarihi kökleri üzerinde de malumatlarda bulunmuştur. Dubinskiy bu çalışmasında XVIII-XIX asrın bilim adamı ve koleksiyoncusu, Karay yazı bilimcisi A. S. Firkoviç'in (1796-1874) çalışmalarından faydalanmıştır. Firkoviç Kırkyer (Baltatiyemez), Mangup, Solhat, Kafa, Kezlev gibi yerleşim merkezlerindeki Arami alfabesi ile yazılı mezar taşlarından 564 tanesini okumuştur. Bunlardan 178 adeti kadın mezar taşıdır. Firkoviç'in çalışmasından, Kırım Karay kadınlarının hakkındaki kısmı Kezlev'de (Yevpatoriya) yaşayan S. İ. Kuşul 4. 4. 1978 tarihli mektubuyla Dubinskiy haberdar etmiştir. Dubinskiy sadece Firkoviç'in çalışmasından değil Sivastopol'da yaşayan D. M. Gumuş'un kadın adları kataloğundan da yararlanmıştır.

Dubinskiy'in ele alıp incelediği isimlerin kadınlara mahsus olanı 54 adettir. Bunlar, Gulef (10), Arzu (9), Bikeçe (9), Mamuk (8), Sultan (8), Tohtar (5), Akbike (4), Bikelek (4), Biçe (4), Biyana (4), Menevşek (4),

¹ Emilya İsakovna Lebedeva, *Oçerki Po İstorii Krımskih Karaimov Türkov*, Simferopol 2000. 85 – 113.

² Aleksander İvanoviç Palkanov, *Krımskiye Karaimi*, Paris 1995, 121-143.

³ Aleksander Dubinskiy, *Caraimica, Prace Karaimoznawcje*, Warczava, 1991, 189-200.

⁴ İ. Krugleviç, *Familiy i İmena Karaimi*, Yevreiskaya Starina, 1916, 2-3.

⁵ A. S. Firkoviç, *Avnezikkaron*, Vilna 1872.

⁶ Mark Ezroviç Hafuz, *Rusko-Karaimski Slovar* (Krımskiy Dialekt) Moskva 1995, 69-86.

⁷ N. A. Baskakov, A. Zayanckovskovo, S. A. Şapşala, *Karaimsko – Rusko-Polskiy Slovar*, Moskva 1974.

Murat (4), Altinkız (3), Aytolı (2), Beynekeş (2), Dovlet (2), Meneveş (2), Seadet (2), Altun, Açıkey, Apıy, Balhatun, Bibüş, Gevher, Güülüş, Kereçe, Melike, Nazlu, Sangarit, Severgelin, Toteş, Hanıke, Hanuş, Ever, Evegeli, Emçi, Dina, Meryam, Rail, Ruhama, Sara, Tamara, Havva, Hanna, Ester, Arkoropla, Kaliya, Kira, Feneriye, Fırsın, Fumiye, Anka, Manka, Naska, Sarka, Sonuk, Aviyama, Fumula'dır. İsimlerin yanında parantez içinde verilen rakamlar okunan 178 adet kadın mezarı kitabesinde karşılaşılan isimleri göstermektedir. Bazı isimlerin okunuşu, Arami alfabedeki sesli harflerin kullanılmamasından dolayı tam olarak bilinmemekte veya okunamamaktadır.

Palkanov'un çalışması da bazı isimlerin tarihi köklerini vermesi açısından da dikkat çekicidir. Biz buradaki isimleri onun çalışmasından aldık. Tavsiye edilen isimleri de ilave ettik. Karay isimlerinin bir başka kaynağı ise Fuki'nin de verdiği savaş kahramanlarının kayıtlarıdır. Bunlar, çeşitli savaşlara iştirak edip ölenler ve akıbeti belli olmayan Karayların listesinde geçen isimlerdir.⁸

Karayların kullandığı isimlerin tamamı ansiklopedik sözlüklerinde vardı. Ancak bunların kaçı kullanılıyordu, ne kadar kullanılmıyordu bu konuda kesin kayıtlarımız yoktur.

Kovalski ve Krugleviç'in bildirdiklerine göre ileride, alfabetik sıraya göre verdiğimiz isimler, M.Ö. VIII-IX. asırlardan XX. Asrın başına kadar kullanılan isimlerdir.⁹

Bilim alanında Türkoloji çalışmalarında, sadece Karay kadın adları üzerinde inceleme yapılmıştır. Diğer çalışmalar sadece isimlerin kendilerini vermekle yetinmiştir¹⁰ diyen Lebedeva'nın sözlerine katılamıyoruz. Sadece kadınların adı üzerine değil; isimler ve soy adlar da dahil olmak üzere pek çok çalışma yapılmış, bunların en detaylı Palkanov'un çalışması olmuştur. Hatta bu çalışmada başka Türk halklarında kullanılan isim ve soy isimlerin istatistik bilgileri de kısaca verilmiştir.¹¹

Diğer Türk adlarıyla Karay adlarını karşılaştırdığımızda ortaya ilginç bir durum çıkar. Yukarıda verilen elli erkek isminden Kırgızlarda 10, Kazaklarda 9, Kırım Tatarlarında 7, Karaçay-Balkarlarda 8, Başkurt ve Türkmenlerde 6 isim ortaktır. Ortak isimlerde yaygın olanı, erkek isimle-

⁸ Aleksandr Fuki, *Karaimi Sinova i Doçeri Rossii*, Moskova 1995.

⁹ Krugleviç, *Familiy i İmena Karaimi*, 2-3.

¹⁰ Emilya İsakovna Lebedova, *Oçerki Po İstorii Krimskih Karaimov Türkov*, Simferopol 2000, 83-113.; N. A. Baskakov, A. Zayanckovskovo, S. A. Şapşala, *Karaimsko – Russko-Polskiy Slovar*, Moskva 1974. ; Palkanov Palkanov, *Krimskiye Karaimi*, Paris 1995. 131-132.

¹¹ Palkanov, *Krimskiye Karaimi*, Paris 1995.

rinde Arslan, Sarı, Tohtamış, Tanatar ve Kumış (Gümüş)tür. Mesela, Sarı adına: Kırgız, Kazak, Kırım Tatar, Karaçay Balkar, Başkurt gibi toplumlarda rastlamaktayız. 70 kadın isminden ortak olanlar ise: Kırım Tatarlarında 16, Kırgızlarda 15, Nogaylarda 8, Başkurlarda 8, Altay ve Karaçay – Balkarlarda 7’şer ortak isim vardır. Kumuk, Gagavuz, Kazak vs. toplumlarla da ortak kadın ismi vardır. Bunlar da: Altın, Sarı, Bubiş, Sultan, Tohtar isimleridir.

Ailede çocuklar çok hastalanıyor veya ölüm hadisesi çok oluyorsa, çocuklara himaye eden isimler verilirdi. Mesela Şeytandan korumak için Kargal-ata, Sopsonuk vs. Eğer ailede çocuklar ölüyor ve anne ve babalar çocuk istemiyorsa, Toktamış, Tohtar adları verilirdi.¹²

Bazı Karay adları kadınlarda ve erkeklerde ortaktır. Mesela; Kumış ve Sarı Hazarlarda Kıpçaklarda ve diğer Türk boylarında Arslan, Buki, Kumış, Otu, Emin ortak isimlerdir.¹³

İlerde vereceğimiz kadın isimlerinden sadece 7 tanesi (aile içinde kullanılan lakaplar veya ilk adlar dışında) günümüzde kullanılmamakta, erkeklerde ise bunun tam tersi, (yine lakaplar veya ilk adlar dışında) hemen hemen hiç biri kullanılmamaktadır. Türk, Arap ve Fars kaynaklı kadın isimlerinden hariç, Karay kadın isimlerinden sadece 5 tanesi Ahdiatik’te geçmektedir. Dubinski’nin, Firkoviç’in çalışmasından faydalananak meydana getirdiği yazısında bulunan Karay kadın isimlerinden Türk kökenli olanları Kıpçak Türkçeli metinlerde karşımıza çıkmaktadır. Dubinskiy çalışmasının sonunda Kırım Karaylarının yakın ve komşu halklarla ilişkide olduğu, isim koymada veya çocuklara isim seçmede onlardan etkilendiği sonucuna ulaşmıştır.¹⁴ Karay isimleri arasında bulunan Yunan ve Slav kökenli isimleri de bu şekilde izah etmektedir.

Neden Karay kadın isimlerinin Türkçe olanları Ahdiatik’ten gelme isimlerden fazladır?

1. Kadınlar erkeklere göre eski dinin kendilerine tanıdığı sosyal statüden daha kolay vazgeçememişlerdi. Karay kadınları, Ahdiatik kanunları tarafından adeta toplumun ikinci sınıf vatandaşı durumuna getirilmişti. Halbuki, eski Türk toplumunda kadının yeri tamamen erkeğin yanındaydı. Kadınlar yönetimde ve her türlü sosyal olaylarda söz sahibiydi. Değişen dinle birlikte Karay erkekleri daha fazla otoriter olmuşlardı. Bu isimlerin fazlalığının sebebini burada aramak gerekir. Eğer bir erkek çocuk

¹² A. Samayloviç, *K Vaprosu Anareçenii İmyon u Turetskih Plemon*, 1911, 297-300; N. İ. Jukovskaya, *Zametki Amangolskoy Antroponomiye*, 1980, 9-15.

¹³ *Derevne Türskiy Slavar*, Nauka, 1969, 676.

¹⁴ Dubinskiy, *a.g.e.*, 199.

doğarsa, baba bunu bir gurur vesilesi yapıyordu. Halbuki kız çocuk doğduğunda, ona isim verilirken bile, evde bulunmuyor, kenasaya vardığında kız çocuğa isim veriliyordu.

2. Karay halk inançlarında ve geleneklerinde dini kanunlar fazla etkili değildi. Karay toplumunda kadınlar kapalı, içe dönük bir hayat yaşıyordu. Bundan dolayı kadınlar isimlerini daha fazla muhafaza edebilmişlerdir.

3. Ahdiatik'te geçen isimlerin çoğu erkek ismidir. Kadın isimleri ise oldukça azdır. Erkekler, kutsal kitapta geçen peygamber adlarını kendilerine seçebiliyorlardı. Bu isimler diğer kutsal dinlerce de bilinen, tanınan ve kullanılan isimlerdi. Kadınların isimleri ise o kadar önemli değildi.

Bazı Karay Türk isimleri Kırım Tatarlarında ya hiç kullanılmamakta, ya da nadiren kullanılmaktadır. Ahdiatik'ten alınma adlar, Hazar İmparatorluğu Kağanları tarafından da kullanılmaktaydı.¹⁵ M.Ö. III. Asra ait Kırım'da bulunan eski İbrani dilinde yazılmış mezar taşı kitabelerinde Türk isimlerine rastlanmaktadır. Bu isimler yerli halka aittir ki bunlar Ahdiatik'i kabul eden Türklerdi. XIX. Asrın Rus ve yabancı araştırmacıları M.S. 1. asırlarda ve belki de daha önceleri Kırım ve Karadeniz'in steplerine Türk boylarının gelip yerleştiği hususunda ortak görüşe sahiptirler¹⁶.

Acaba, Kırım ve Karadeniz steplerindeki yerli Türkler Ahdiatik dinini kabul ederek kendi isimlerini koruyabilmişler mi? Bu sorunun cevabı evettir. Kırım tarihi üzerine önemli bir eser olan Sudakskiy Sinaksar¹⁷ adlı kitabın kenar notlarında Tatar erkek ve kadınları Hıristiyanlığı kabul ettikten sonra bir kısmı Hıristiyan adlarını aldıkları halde bir kısmı eski adlarını devam ettirdiler diye yazılmaktadır. Şurası unutulmamalıdır ki, Rus ve Yunan tarih yazarları, vakanüvisleri, değişik Türk boylarını Tatar olarak adlandırmışlardı.

Sinaksar'ın kenarında şu isimlere rastlıyoruz. Açıpay kızı Anna, Çimen oğlu Samaka, Papaz Koltan, Tanrikulu Orançı'nın akrabası olan Yağmurçuk oğlu Çimen, Saygıdeğer Alupsun torunu saygılı Stefan oğlu Tohtemir, Tanrikulu Kutluts, Tanrikulu Alaçu, Tanrikulu Samakın oğlu Almalçu, Samak beyefendi oğlu Beyefendi Konstantin, Makariya Akufin

¹⁵ A. R. Zifeld – Simumyage, “K Vaprosu O Yazıke Hazar”, *Sovyetskaya Türkologiya*, 1988, 83-88.

¹⁶ İrina Panamerova, *Mariupolski Greki İstoriku – Etnografiçeskiy Abzor*, Basılmamış Doktora tezi, Mariupol 2003. ; Aleksandır Garkavets, *Turkskiye Yazıki na Ukraine*, Almaata 1988; *Kıpçakskoye Pismennoye Naslediye*, I, Almatı 2002; Palkanov, *Krımskiye Karaimi*, 121-143

¹⁷ Palkanav, *Krımskiye Karaimi*, 130.

okur oğlu Tokta, Dimitri Çoçak'ın kızı Tanrıkulu İkuğaç, Tatar İoann, Parak lakaplı Paraskeva Hutlupey'in oğlu Peter vs..¹⁸

Bu isimler Hıristiyan adlarının Türk toplumuna nasıl girdiğini göstermektedir. Bazen oğlu Hıristiyan ismini taşımakta ama babasının ismi kendi milli adı olmakta, bazen de bunun tam tersi gerçekleşmekteydi. Bazen de Hıristiyan ve milli ad birlikte kullanılmaktaydı.

Günümüzde bile Karayların arasında ikili isimlere rastlanmaktadır. Gazzan tarafından konulan, resmi evraklarda geçen isim ve aile içinde kullanılan isim farklı olabilmektedir. Bu tür ikili isimlere Türkler yabancı değildiler. Altaylarda ve Gagavuzlarda Ortodoks isimleriyle birlikte milli adlar da kullanılıyordu.¹⁹ Çocuk doğduktan sonra, çocuğu uzun zaman isimsiz bırakmazlardı. Bunun temelinde de eski Türk dini inancına göre 'isimsiz kalan çocuğun kötü ruhlar tarafından sahiplenileceği idi.' Evde konulan isim veya göbek adı ile gazzanın koyduğu isim ikisi birden resmi evraklara geçirilebiliyordu. Mesela Yakob Babakay veya Esfir Kumuş gibi...

Kırım ve Karadeniz steplerinde Hazarlar dahil bütün Türkler VIII. asırlarda İncil ve ondan önceki Ahdiatik kurallarını din olarak benimsemişlerdi. Din değişikliğine rağmen uzun süre kendi milli adlarını kullanmaya da devam etmişlerdi. Fakat kadınlar bu değişikliğe fazla meyilli olmamışlardı. M.S. I. Asırlarda mezar taşlarındaki Türkçe isimlerin varlığını bu şekilde izah edebiliyoruz.

KARAY SOYADLARI

Soy adlar, Karay halkının köklerini tespit etmemizde önemli kaynaklardır. Öncelikle belirtmemiz gerekiyor ki, Karaylarda soy adlar, Tatarlara nazaren önce aile lakapları olarak kullanılmaktaydı. Tatarlar ise son dönemlerde, özellikle şehirlerde soy ad kullanmaya başladılar.

Kırım Karaylarının ne zaman soyadı kullanmaya başladığını söylemek zordur. Soyadı yerine önceleri lakap kullanılıyordu Bazı Karay soyadlarının Arapça olmasından yola çıkarak aile lakaplarının çok eski zamanlardan beri kullanıldığını söyleyebiliriz.

¹⁸ Palkanav, *a.g.e.*, 130-133: Palkanov'un kaynakları arasında gösterilen Sudakskiy Spaksar bir kayıt kitabı olarak, İstanbul Halka ya da Halkalı'da, kilisede bulunduğu belirtilmektedir. Herhalde Karadeniz'de bazı Türk boylarının Hıristiyanlaşarak dejenereasyonunu izah için çok değerli bir kaynak olduğu ortadadır.

¹⁹ A. A. Darbeyeva, "Paralelniye Formi Liçnoh İmyon Buryat", *Antroponimika, Nauka*, 1970, 205 - 211.; N. İ. Şatinova, "K İstoriyi Altayskih İmyon", *Etnografiya İmyon*, Nauka, 1971, 65 - 70.

Karayca-Rusça-Polonca sözlükte bütün Karay adları verilmiştir.²⁰ Kırım Karay soyadlarının çoğu Türkçe, Arapça ve Farsça kaynaklıdır. Bazı soyadlarının menşei ise açıklanamamaktadır.

Bazı soy adlar çok eski tarihlere ait olup, onlar Kırım Tatarlarında dahi yoktur. Mesela, Budun bunlardan biridir.

Kömen soyadını esas alan A. Zayonçkovski ve T. Kovalski Karayların dilinin Kıpçak köküne ulaşmıştır. Onlara göre Karayların ataları sadece Hazarlar değil, Kumanlar da bu köke ortaktır.²¹

Lutsk'ta oturan Karaylarda Turçin soyadı da vardır. Bu da bir Kuman soyadı idi. Zaten bazı Karaylar kendilerini Kumanlara bağlamaktadır. Bazı dilcilere göre Kuman dili Karayların diline yakındır ama aynı değildir.²² Alan, Kalmuk, Kumuk ve Çerkez, Çüyün gibi ad ve soyadların bu boylardan geldiğini göstermektedir. Bölek, Börü, Birçe, Duvan, Kara, Karga, Kırk, Nayman, Sarı, Uzun, El vs. gibi soy adlar daha eski köklerden gelmektedir. Altay, Kazak, Kırgız, Kazak, Karakalpak, Türkmen, Başkurt gibi toplumlarda aynı soy adlara rastlamak mümkündür.²³ Kırk formülistik sayısı kendini Karayların arasında da göstermektedir. Mesela: 'Kırkyer'.

Uz neslinden meşhur Karay prensleri çıkmıştır. Yukarda verdiğimiz 84 soyadından değişik 162 soyadı türetilmiş olarak diğer Türk halklarında da kullanılıyordu. Ortak soyadları Kırgızlarda 59, Kırım Tatarlarında 54, Kazaklarda 36 ve bunlardan başka Gagavuz-Türkmen-Altay-Karaçay-Balkar-Özbek, Kumuk, Nogaylarda da değişik oranlarda rastlanıyor.

I. KARAY ADLARI

A. Erkek: Alyanak, Anani, Arslan, Atçapar, Avadya, Avesolom, Avinay, Avram, Ayni, Azari, Baba, Babacan, Babakay, Babay, Bahşı, Baruh, Berahel, Berak, Binyamin, Botuk, Buka, Buki, Bukis, Buraş, Burçe, Buzur, Buzuv, Çadak, Çaduk, Çefanya, Çamalak, Daniel, Davit, Ebraim, Efendi, Elizar, Emin, Ezra, Elçefan, Elyasaf, Ferik, Ganukey, Gavruyıl, Gedaliya, Gelel, Gürek, Hacı, Hocam, Hocaş, İldugan, İlya, İlyago, İmşakçı, İosif, İsak, Kalef, Kalef, Kalev, Karaman, Kumuş, Lamçeri, Lomarçi, Magol, Manuk, Mashar, Masut, Mihayıl, Mineş, Mirasyedi, Mişayel, Mordehay, Moşey, Nagamu, Nisan, Oca, Oğul, Oynak, Parlak,

²⁰ N. A. Baskakov, A. Zayanckovskovo, S. A. Şapşala, *Karaimsko – Russko-Polskiy Slovar*, Moskva 1974.

²¹ Zajaczkowski, *Karaims in Poland*, Warszawa 1961, 68-81.

²² Palkanov, *Krimskiye Karaimi*, 133

²³ İ. N. Lezina – A. V. Superanskaya, *Slavar – Spravoçnik Turkskih Rodoplemonnih Nazvaniy*, I-II, 1994, 466. Palkanov, *Krimskiye Karaimi*, 143

Parlamak, Paşa, Paşı, Sadık, Sahdaççı, Sait, Salahdin, Sarı, Saveli, Seraya, Severin, Sima, Simha, Sinan, Solomon, Şahu, Şomalak, Şebetay, Şemarya, Tanatar, Tansığ, Tohtamış, Tomalak, Uluata, Yahve, Yakov, Yalpacık, Yefet, Yelisey, Yeremiya, Yeşuya, Yufuda, Zahariya, Zara.

B. Kadın: Acıkey, Açkey, Afedra, Akbeyka, Akbike, Altın, Altıncız, Anna, Anuke, Apiy, Arzu, Avva, Aybeta, Aydet, Ayni, Aytolı, Balhatın, Batçeva, Bayhatın, Bekeneş, Bekilek, Beklal, Beklev, Beklik, Beraha, Biba, Babe, Biçe, Bikana, Bikeç, Biyan, Biyana, Biyim, Biykeneş, Bodeş, Bubiş, Cavger, Cevahir, Çeviya, Çiçek, Devlet, Devora, Dudu, Elmaz, Emçi, Emin, Esfir, Ester, Evegeli, Fenoriya, Fırsın, Fumiya, Fumla, Ganna, Goher, Gula, Gulef, Guler, Gülüm, Gülüş, Hacıkey, Hanıke, Hanış, Hatun, Hatın, Kaygana, Kera, Kereçe, Keroça, Kızçık, Kira, Kumuş, Mamuk, Manuş, Maruz, Maryam, Maşallah, Maşuk, Meneviş, Menuşek, Merem, Milke, Moshus, Murat, Nagalu, Nazlı, Otu, Pampuk, Peniko, Penina, Penoriya, Rifka, Saadet, Sarı, Sarra, Severgelin, Simit, Sima, Simit, Sonuk, Sultan, Şehanya, Şevanya, Şevomit, Şunuk, Şenuk, Tamar, Tansık, Tohtar, Totay, Toteke, Toteş,²⁴ Yelişeva, Yeva.

II. KARAY SOYADLARI

Abaza, Abdurrahman, Abıkoviç, Abragamoviç-aga, Abrahamoviç, Abram-oglu, Acaba, Acem, Acinin, Açıan, Açıgen, Afda, Afed, Afta, Ağa, Ağa-Kefeli, Agalık, Ağa-Nayman, Aganin, Ağı, Ağın, Aıç, Akab, Akav, Akavu, Aksuyek, Aksüs, Aktaçı-Başı, Alan, Alan-Bey, Alani, Aldınabak, Aliaynak, Alik, Almaz, Alta-oka, Altayluk, Altıncız, Altı-Oka, Aluk, Alyanak, Amık, Apak, Apakay, Apa-Nayman, Apostolov, Arabacı, Aranoviç, Arslan, Arslanov, Asaba, Asaba-Şelomo, Aslanov, Ataka, Atalık, Attar, Avah, Avah-duvacı, Avak, Avaş, Avaz, Aylık, Ayni, Aytula, Ayvalu-Kogen, Ayvaz, Azaçık, Azaryeviç.

Babacan, Babakay, Baba-Rofe, Babay, Babayev, Babış, Baboviç, Baçı, Bağı, Bagrev, Bahçacı-Köylü, Bakkal, Balaban, Balakay, Balavuz, Balcı, Balden, Balık, Balıkçı, Baltacı, Baraktor, Baranoviç, Baraş, Barı, Barmaç, Barmaz, Baruhoviç, Baruşın, Basba-Hacı, Başe, Başnaçı, Baştı, Baştıy, Başuk, Batkaçık, Batko, Bay, Bayraktar, Baytiy, Bebeş, Begiz, Bektaş, Bembek, Bende, Bendeberi, Bentu, Berber, Berehoviç, Beyim, Bezikoviç, Bibaş, Birçe, Biyim, Bizikoviç, Boçlu, Bodene, Bolek, Bondar, Borohoviç, Borsuk, Bota, Botkaçık, Botuk, Bozacı, Börü, Börüçük, Bubon, Buboviç, Budan, Budum, Budun, Burçe, Burenos, Burnas, Burnaz, Burnazov, Buruncuz, Burunsuz, Buruş, Butoviç, Buzuv.

²⁴ A. Dubinski, "Karaimski Jenski İmina v Kırımu i İh Semantiko Etimologičeskiy Analiz", *Sovetskaya Türkologiya*, 1979, 29-37.

Camcı, Canköz, Cansı, Cemci, Cenat, Cigersiz, Cigit, Cigitu, Cigitçe, Cugur, Cumuk, Curbun, Curgun.

Çabak, Çabakçı, Çadak, Çadik, Çaduk-Aga, Çakpancı, Çalbörü, Çamu, Çanakçı, Çapçakçı, Çapçakçı, Çaprotski, Çarakçı, Çauş, Çavka, Çavke, Çavuş, Çegirtke, Çelebi, Çelmek, Çeltek, Çeltük, Çembi, Çerkes, Çerkez, Çınak, Çırkoviç, Çibir, Çibor, Çiçekçi, Çiçke, Çiçora, Çigirtke, Çinak, Çinak, Çoban, Çodak-Aga, Çoin, Çolak, Çomak, Çomo, Çoraf, Çorap, Çore, Çoref, Çorev, Çubar, Çubar, Çubır, Çubukçı, Çuçera, Çurgun, Çuyun, Çüyun.

Darmador, Davidov, Durunça, Duvan, Danilov, Danko, Dankodanilov, Derzi, Derzi-Maytop, Dibor, Diko, Doyince, Dokenci, Dombay, Dormador, Dormidor-Miçri, Dubinski, Duvacı, Duvacı, Durunç, Durunça.

Efekt, Efeyov, Egiz, Ekmekçi, Ekmekçi-Kogen, El, Elmaz, Elyaşeviç, Emçek, Emçik, Emeldeş, Emezik, Emildeş, Emin, Emizak, Emuş, Emzik-Kuba, Endake, Endava, Endiz, Erak, Eraku, Erinçek, Erinçek-Kapucı, Ertlaç, Eru, Eşvoviç, Eter, Evenay.

Façı, Faraç, Farumda, Farunda, Faruşba, Fenerli, Ferik, Ferkoviç, Ferudu, Feruz, Feruz, Feruzu, Feyraz, Fika, Firko, Firkoviç, Firsın, Firuz, Fuki, Fullu, Fundukbaş, Funurcu, Furuncu.

Gabay, Gacar, Gafuz, Gallaç, Galvaç, Gammal, Gazzanov, Gegel, Gegeloviç, Gemaneci, Germanoviç, Gibaraş, Gibbor, Gidalıyeviç, Gogeru, Golup, Greçniy, Griguleviç, Gulguleviç, Guluş, Gumuş, Guruleviç, Guruselti.

Hacı, Hacı Han, Hafki, Hafuz, Haki, Halança, Hallaç, Halpaç, Halvacı, Hammal, Hammat, Hancı, Hançu, Harçenko, Harson, Harsun, Hasançı, Hasapçı, Haskoylu, Havacı, Havva, Hazan, Hevra, Hoca, Hocaş, Hodraş, Horçenko, Horoz, Horsun, Hoşva, İçacık.

İdalyeviç, İldız, İlik, İlikaş, İlyaşeviç, İmen, İmşakçı, İncirci, İnçike, İrtlaç, İrtlaç-Mangubi, İsakoviç, İsakov, İşvoviç, İtskoviç.

Jarnovski, Jigit.

Kabakbaş, Kabakçı, Kabakşan, Kabar, Kabe, Kabibor, Kaçor, Kagan, Kagen, Kakoy, Kakuşka, Kalaç, Kalalı, Kalf-Kalif, Kalın, Kalın-Bacak, Kalif, Kalizki, Kalizova, Kalmık, Kalmuk, Kalpakçı, Kaltarcı, Kamaç, Kamak, Kaman, Kamay, Kambur, Kamburcuk, Kamınık, Kapçık, Kapıcı, Kaplannovski, Kaplunovski, Kapon, Kapunu, Kara, Karabacak, Karabocak, Karaboran, Karabucak, Karagez, Karakaş, Karakoz, Karaman, Karatigan, Karga, Karson, Karsun, Kart, Kartangı, Kaşık, Katık, Katla-

ma, Kavşalı, Kavşan, Kavşanlı, Kaykan, Kayki, Kaylı, Kaylu, Kaymakçı, Kayşan, Kazas, Kazıl, Kedeli, Kefeli, Kefeli-Aga, Kefeli-Çuyçuk, Kefeli-Kazansız, Kefeli-Yuhansız, Kefeş, Keleş, Kemal-Efendi, Kemaneci, Kerga, Keyık, Kılıcı, Kılçık, Kıremetçi, Kiretçi, Kırım, Kırımı, Kırk, Kırklar, Kırk-Soy, Kısır, Kipkçı, Kipriçi, Kiprikçi, Kira, Kiremitçi, Kirgiy, Kirgiyoviç, Kiriloviç, Kırımı, Kirli-Kalpak, Kirli-kalpak, Kısar, Kısır, Kısır, Kiskacı, Kiskaça, Kiskaçı, Kiskaçi, Kişi-Başı, Kiyık, Kiyıkçı, Kızçık, Kobetski, Kobrinets, Kocak, Kogen, Kogen-Avah, Kogen-Ayvaz, Kogen-Bebeş, Kogen-Bota, Kogen-Erbi, Kogen-Erbi-Oglu, Kogen-İtro, Kogen-Kefeli, Kogen-Mangubi, Kogen-Oglu, Kogen-Oksiz, Kogen-Pembek, Kogen-Popoviç, Kogen-Rebi-Oglu, Kogen-Stamboli, Koka, Kokenay, Kokey, Kokeyluş, Kokizof, Kokizu, Kokmengiz, Koma, Koman, Komeç, Komen, Komik, Koncu, Konuşmacı, Korelli, Kostini, Kotlama, Kovşanlı, Koycu, Koycu, Koyçu, Koylu, Koylu-Beçkeci, Kozakov, Kozireviç, Köyçü, Köylü, Kukureniçkin, Kulte, Kulte, Kumeç, Kumıklı, Kumış, Kumikin, Kumuk, Kumuş, Kurguleviç, Kurugleviç, Kuruk, Kuşlu, Kuşul.

Labanos, Langur, Lavretski, Lavrinoviç, Levi, Levi-Baboviç, Levi-Balakay, Levi-Bodene, Levin, Levi-Topal, Levi-Yalpaçık, Lionoviç, Lobanos, Lomçari, Lopatto, Lukşinski, Lupatov, Lutski.

Magarçak, Magarçi, Magas, Maksak, Maksakoviç, Maksimacı, Maksimci, Maletski, Malinovski, Malinski, Mamay, Mamudi, Manana, Maneş, Mangubi, Mangubi-İrtlaç, Mari, Martkoviç, Maruki, Masuda, Maşeviç, Maşkeviç, Maşkoviç, Maykapar, Maytop, Maytopov-Yeşua, Mazlim, Mehaneci, Meheneçi, Menaş, Meneş, Meneşu, Mengimet, Merah, Merasedi, Merejba, Meremida, Meresidi, Mereva, Meriva, Merubba, Mışık, Mışın, Miçeri, Miçri, Miçri-Buber, Mihaylo, Mihayloviç, Mihaylu, Mikey, Minaş, Minaz, Minsiz, Mirasu, Mirasyedi, Misin, Mitskeviç, Montir, Mortkoviç, Moşkoviç, Muki, Mumcu, Muncı, Murza, Murzayev,

Nayman, Navakoviç, Navanoviç, Neyman, Novitski, Nuray, Nuri, Nuritski.

Oçan, Oglu-Kogen, Ogul, Oguz, Oksiz, Okuz, Oluk, Orak, Ovanay, Oynak.

Öksüz, Ölük, Örmeli.

Palalı, Pampu, Pampulo, Pampulov, Pançu, Pandu, Pandul, Pargalçı, Pastak, Paşa, Pattar, Pattık, Pattık-Kara, Pattor, Pavalı, Pazemski, Pembek, Penceri, Pepi, Pesmet, Peyraz, Peyrok, Pıçahçı, Pıgıt, Pıgij, Pırık, Pırık, Piçenci, Pigit, Piletski, Piliski, Pirik, Pirik, Pişi, Piynasor, Polito, Popoviç, Postancı, Poteş-Kogen, Poyraz, Purvinski.

Rayetski, Rebi-Oğlu, Robaevski, Rofe, Rudıy, Rutkovski.

Saatı, Sakav, Sakızı, Sakızci, Samaı, Samat, Samaylovi, Samue-
lovi, Sapak, Sara, Sara-Karakz, Saraf, Sarafonov, Sarafov, Sarı, Sarı-
bak, Sarıban, Sarıbay, Sarı-Şamaş, Sarıban, Sarlacı, Sarrı, Satkovi, Sa-
uskan, Savuskan, Segan, Semonuk, Sinek, Sibor, Sikazan, Silimovi, Si-
maık, Simauk, Sinani, Sinani, Sinek, Sivrisinak, Sivrisinek, Soferov,
Soytı, Stamble, Stamboli, Stembel, Sultan, Sultanov, Sultanski, Sul-
tanskiy, Suluk, Suvartaş, Suvartki, Sltan, Slk, St, Svrtaş.

Şakaracı, Şakay, Şakayev, Şakurcı, Şamaş, Şamaş-Botu, Şambaş, Şani,
Şanko, Şapşal, Şargen, Şargine, Şariban, Şaşan, Şaytan, Şekerci, Şemşe,
Şergene, Şergine, Şışakı, Şışman, Şışmanov, Şışmaş, Şohet, Şole, Şule,
Şulimovi, Şupakovski, Şuşman.

Tsadık, Tsatkovi, Tsitsirovi, Tabak, Tabakbaş, Taban, Tabbah, Tah-
tıcan, Takay, Tanagz, Tanakoz, Tanatar, Tanatarov, Tapsaşar, Tapsı,
Tapsotar, Taştırom, Tatku, Tatlıcan, Tauk, Tavuhı, Taymaz, Telal,
Temik-kaya-Bevbekoglu, Temir-Kayabeg-Oğlu, Temirva-Mirza, Tenerci,
Tepsi, Teryaki, Teryaklı, Tılsın, Tıfovi, Tıngır, Tıngur, Tınsın, Tırış-
kan, Tırotski, Tilik, Tıfovi, Tinkayak, Tıpsi, Tırışkan, Tiri, Tiriaki, Ti-
rişkan, Tirişkan, Tiro, Tizon, Tohtamış, Tokatlı, Tokatli, Toklı, Tolek,
Tonar, Tonuk, Tongur, Topal, Topal-Ayvaz, Topal-Levi, Topal-ksz,
Topalu, Topı-Başı, Topsakal, Topsakoş, Topsoşar, Torgayık, Toteş,
Toteş-Kogen, Totış, Toymaz, Toyroz, Toytabok, Triandofil, Triandofil,
Trokskiy, Tulık, Tulub, Tuluk, Tuluma, Tungur, Turın, Turşu, Turşu,
Tutku, Tutkun, Ttnci, Tverdohhlebov.

Uruk, Uvanay, Uzun, Uzun-Hacı, Uksuz, Uruk, Uan.

Varnalı, Vatat, Voytovi, Volko.

Yagcı, Yaglı, Yakovcı, Yakovic, Yalpacık, Yalpaık, Yalparcık, Yal-
talı, Yantıkbaş, Yarımbaş, Yaşış, Yatıkbaş, Yaycı, Yazıcı, Yediaylık, Ye-
fet, Yefetov, Yefetovi, Yegodayov, Yegra, Yel, Yelyaşevi, Yemşakcı,
Yerak, Yeru, Yeru-Hacı, Yeşupta, Yeşvovi, Yırtla, Yorga, Yufudovi,
Yugra, Yuhnevi, Yurga, Yusufovi, Yutkevi, Yuzefovi.

Zengin, Zurna, Zayenkovski, Zaharovi, Zatis, Zenkevi, Zaharya,
Zirzop, Zrga.

KAYNAKLAR

- Aleksander İvanoviç Palkanov, *Krımskiye Karaimi*, Paris 1995.
- Aleksander Dubinskiy, *Caraimica, Prace Karaimoznawcze*, Warszawa, 1991.
- , "Karaimski Jenski İmina v Kırımı i İh Semantiko Etimologičeskiy Analiz", *Sovetskaya Türkologiya*, 1979.
- Aleksandr Fuki, *Karaimi Sinova i Doçeri Rossii*, Moskova 1995.
- Aleksandr Garkavets, *Turkskiye Yazıki na Ukraine*, Almaata 1988.
- , *Kıpçakskoye Pismennoye Naslediye*, I, Almatı 2002.
- A.Samoyloviç, *K Vaprosu Anareçenii İmyon u Turetskih Plemon*, 1911.
- S. Firkoviç, *Avne Zikkaron*, Vilno 1872
- A. Zajaczkowski, *Karaims in Poland*, Warszawa 1961.
- Darbeyeva, "Paralelniye Formi Liçnoh İmyon Buryat", *Antroponimika*, Moskva, 1970.
- Derevne Türkskiy Slavar*, Moskva, 1969.
- Emilya İsakovna Lebedeva, *Oçerki Po İstorii Krımskih Karaimov Türkov*, Simferopol 2000.
- İ. Krugleviç, "Familiy i İmena Karaimi", *Yevreiskaya Starina*, 1916.
- İ. N. Lezina – A. V. Superanskaya, *Slavar – Spravoçnik Turkskih Rodoplemonnih Nazvaniy*, I-II, 1994.
- İ. Şatinova, "K İstoriyi Altayskih İmyon", *Etnografiya İmyon*, Moskva, 1971.
- İrina Panamerova, *Mariupolski Greki İstoriku – Etnografiçeskiy Abzor*, Basılmamış Doktora Tezi, Mariupol 2003.
- Mihail Semenoviç Saraç, *Karaimi i Moskva*, Moskova 1997
- L. Rasonyi, "Kuman Özel Adları", *Türk Kültürü Araştırmaları*, III, IV, 1966 – 1969.
- , "Türklükte Kadın Adları", *Türk Dili Araştırmalar Yıllığı*, Belleten 1963.
- Mark Ezroviç Hafuz, *Rusko-Karaimski Slovar (Krımski Dialekt)*, Moskva 1995
- N. A. Baskakov, A. Zayackovski, S. A. Şapşal, *Karaimsko – Russko-Polskiy Slovar*, Moskova 1974.
- N. İ. Jukovskaya, *Zametki Amangolskoy Antroponomiye*, 1980.
- S. B. Filimanov, *Hraniteli İstoriçeskoy Pamyati Krıma*, Simferopol 1996.
- R. Zifeld – Simumyage, "K Vaprosu O Yazıke Hazar", *Sovyetskaya Türkologiya*, 1988.
- Y. Palkanov, *Krımski Karaimi v Ukraini*, Kiev 2001.